

Imigruojančios idėjos

Eglė ARONEN.

Suomijos Lietuvių Bendruomenės pirmininkė Eglė Bogvilaitė Aronen šioje šalyje gyvena trylika metų ir jau trejus metus rašo tinklaraštį „Suomiškas ugdymas“, siekdama pažindinti lietuvius su suomiška švietimo sistema, kuri labai vertinama pasaulyje. Vilniuje neseniai vykusiame nacionaliniame švietimo lyderystės forume „Lyderių laikas“ E. Aronen dalyvavo diskusijoje „Lietuvos šimtmetis: kaip migracija praturtino mūsų kraštą? Kiek atviresni pasauliui tapome?“ ir po jos dalinasi savo mintimis apie idėjų imigraciją į Lietuvą.

Sėkmė švietime susideda iš paprastų dalykų ir mažų smulkmenų, kurias kiekviena valstybė gali įsidiegti ir prisitaikyti sau. Nors Lietuva edukacijoje labai nori pokyčių, ieško idėjų ir naujovių, kol kas nepriima jokių ryžtingų sprendimų.

Prieš 3-4 metus lietuvių akys nukrypo į Suomiją, jos švietimo sistemą. Žiniasklaidoje pasirodė pirmieji suomiškų švietimo idėjų pristatymai. Tačiau tai, ką tuomet rašė Lietuvos žiniasklaida, buvo taip toli nuo tikrovės, kad nusprendžiau pati imti rašyti tinklaraštį ir papasakoti, kaip yra Suomijoje iš tikrųjų. Ir taip ėmiausi įvežti, importuoti tas idėjas į Lietuvą.

Rašydama tinklaraštį ir kalbėdama bei rašydama viešojoje erdvėje pastebėjau keletą tendencijų, kaip naujos idėjos yra priimamos ir kas joms nutinka pasklidus visuomenėje. Ir galiausiai ėmiau suprasti, kodėl Lietuvoje trūksta gerų pokyčių.

Viena dalis visuomenės labai laukia, nori ir ieško inovacijų, o kita, ir, deja, didžioji, dalis visuomenės naujų idėjų tiesiog nenori įsileisti ir jas blokuoja.

Kalbėdama apie idėjų imigraciją, pirmiausia galiu pasakyti, kad tai nėra paprastas dalykas, yra dvi medalio pusės: viena dalis visuomenės labai laukia, nori ir ieško inovacijų, o kita, ir, deja, didžioji, dalis visuomenės naujų idėjų tiesiog nenori

išileisti ir jas blokuoja. Pastarąjį dalyką vėlgi noriu suskaldyti į dvi dalis: vieni blokuoja nesąmoningai, o kiti – sąmoningai.

Nesąmoningas idėjų blokavimas kyla dėl tokių faktorių, kaip užsienio kalbų nemokėjimas ir kritinio vertinimo nebuvimas.

Lietuviai vis dar labai prastai moka anglų kalbą, tad ir tarp pedagogų, netgi jaunosios kartos, labai daug tokių, kurie neskaito tarptautinės profesinės lektūros tiesiogiai, o gauna tik dalį jos per vertimus. Kalbos barjeras smarkiai apriboja žinių šaltinius. Šiandien anglų kalba mes galime rasti beveik viską, ką norime sužinoti, tačiau to negana: idėjas būtina įvertinti kritiškai. Pastebėjau, kad lietuviai kartais remiasi nekokybiškais, neretai net ir propagandiniais šaltiniais, ir toks neišgrynintų idėjų kratinys lieka kabėti ore, užsimiršta arba išauga į sensacingą iškreiptą informaciją, gandą. (Vienas iš tokių melagingų gandų yra tai, kad Suomijoje vaikai nebemokomi rašyti ranka...)

Svarbiausia užduotis yra paruošti visuomenę naujoms geroms idėjoms tam, kad jos būtų teisingai suvoktos ir įsisavintos, nes šiandien durys yra uždarytos daugeliui potencialiai naudingų dalykų.

Svarbiausia užduotis yra paruošti visuomenę naujoms geroms idėjoms tam, kad jos būtų teisingai suvoktos ir įsisavintos, nes šiandien durys yra uždarytos daugeliui potencialiai naudingų dalykų. Labai maža dalis visuomenės laukia idėjų, ieško jų, gaudo ar prašo pristatyti. Dauguma į naujoves žiūri labai priešiška, sąmoningai jas atmeta. Tokie žmonės net nesiklauso, jie atsiriboja jau vien dėl to, kad ją skelbiantis žmogus, pavyzdžiui, gali pasirodyti nepatrauklus fiziškai, būti „negražiai“ apsirengęs. Tai komiškas, bet išties dažnai pasitaikantis dalykas, kai vaikomasi stereotipų, iš anksto įsivaizduojant, kaip turi atrodyti žmogus, skelbiantis reformas.

Jeigu naujieną pristato užsienio lietuvis ar šiaip užsienietis, jis kritikuojamas arba smerkiamas dėl to, kad negyvena Lietuvoje ir neva nežino vietinio gyvenimo specifikos, neturi teisės mokyti lietuvių, „kaip gyventi“. Taip pat vyrauja gilus, bet klaidingas įsitikinimas, esą kitose šalyse, pavyzdžiui, Skandinavijoje, visa vaikų apsaugos ir švietimo sistema yra iškreipta ir netinkama. Tokiu būdu įsivaizduojama, jog tai, kas ateina iš išorės, Lietuvoje tegali pasėti blogį.

Net ir tuo atveju, jeigu nauja idėja nugali visus išankstinius nusistatymus ir

patenkina skeptikų patikimumo kriterijus, atsitinka dar vienas dalykas: ieškoma kliūčių jai įgyvendinti. Kai labai ieškai, tai ir randi!

Suradus „neįveikiamas“ kliūtis, neieškoma išeičių ir idėja padedama į stalčių su užrašu „Pamiršk“.

Dažniausios kliūtys bet kokiai naujovei būna tokios: mažos mokytojų algos, korupcija, sovietinės okupacijos padariniai ir t. t. Kadangi šios kliūtys negali būti greitai įveikiamos, jos uždaro duris net diskusijoms apie idėjų įgyvendinimą. Suradus „neįveikiamas“ kliūtis, neieškoma išeičių ir idėja padedama į stalčių su užrašu „Pamiršk“. Tačiau nepastebimas vienas dėsniumas: būtent kliūčių ieškojimas ir dangstymasis jomis yra didžiausia kliūtis idėjų atėjimui į visuomenę. Ratas užsidaro, jei neieškome būdų toms kliūtims įveikti.

Tuo pat metu užsienio lietuvių bendruomenės pasiekia idėjos iš Lietuvos. Deja, jos yra labai nešiuolaikiškos, neužkabinančios, jų kontekstas labai nepatrauklus. Varžytuvės ir konkursai. Jų labai daug ir jie panašūs. Suomijos vaikų ugdyme stengiamasi nesureikšminti varžymosi, neversti vaikų konkuruoti, kuris geriausias, nemokoma vaiktis įvertinimo ir apdovanojimų. Išties smagu, kad užsienio lietuvių bendruomenėms yra rodomas dėmesys, bet labai dažnai į tokias idėjas yra nesureaguojama būtent dėl jų gausos ir neaktualaus turinio.

Reikėtų ieškoti originalesnių, modernesnių lietuviybės ugdymo būdų.

Iš Lietuvos ateinančios idėjos, bent jau dauguma jų, yra ne tokios, kokių norėtusi šiandien užsienyje gyvenantiems lietuviams. Reikėtų ieškoti originalesnių, modernesnių lietuviybės ugdymo būdų.

Mano manymu, Lietuvai yra gyvybiškai svarbu gauti informacijos ir idėjų iš kitų šaltinių, nes pačioje šalyje atliekama labai mažai mokslinių pedagoginių tyrimų. Susidaro įspūdis, kad lietuviai apskritai neturi informacijos apie naujausius ir pažangiausius mokslo tyrimus švietimo, ugdymo, vaikų auklėjimo srityse. Galbūt literatūros yra per mažai, ji sunkiai prieinama.

Dauguma užsienio lietuvių tai pastebi ir rekomenduoja šviesti plačiąją visuomenę per pačius įvairiausias kanalus. Būtina skleisti įdomią ir suprantamai pateiktą informaciją per žiniasklaidos priemones, dokumentinius filmus, pristatant naujausius mokslinius atradimus iš visų sričių. Geriausia šiuolaikinė švietimo

priemonė yra televizija, tačiau šiandien Lietuvoje tai labai prastos kokybės medija.

Jaučiama tendencija, kad vis labiau emigrantų nuomonės klausoma.

Užsienyje gyvenantys lietuviai taip pat yra puikus informacijos kanalas. Savo draugų ir pažįstamų rate ne kartą esu girdėjusi, kad būtent baigusieji mokslus užsienyje ir šiuo metu ten gyvenantieji gali daug labiau padėti Lietuvai, perduodami žinias. Ir to nebūtų galima padaryti, jeigu tie žmonės gyventų Lietuvoje. Jaučiama tendencija, kad vis labiau emigrantų nuomonės klausoma. Tai yra išties gerai, nes užsienio lietuviai turi tiesioginį priėjimą prie gausių ir kokybiškų informacijos šaltinių.

Susiduriama ir su dideliu lietuviškos edukacijos sistemos nelankstumu: viena moteris rado projektą ir galimybę porai savaičių nuvežti keletą studentų iš Lietuvos į kitą šalį. Bet vienas Lietuvos universitetas atsakė, kad tuo metu vyks sesija ir studentų niekaip neišleis, o apie lankstumą, galimybes perlaikyti egzaminus ar tiesiog kita forma atsiskaityti nebuvo jokios kalbos. Toks atvejis gal ir neatspindi visos sistemos būklės, tačiau yra neraminantis simptomas.

Ieškantiems kokybiškos literatūros švietimo ir ugdymo klausimais drąsiai rekomenduočiau suomišką literatūrą.

Ieškantiems kokybiškos literatūros švietimo ir ugdymo klausimais drąsiai rekomenduočiau suomišką literatūrą. Ji ne tik paremta mokslu, jau pritaikyta, išbandyta ir išstobulinta, bet dar ir orientuota į visuomenės gerą savijautą. Tai nebenauja sritis, bet labai daug joje dirbama, rūpinamasi, kaip gi tai visuomenei padėti jaustis gerai, kad viskas funkcionuotų kokybiškai ir visi būtų patenkinti.

Labai tikiuosi, kad nors viena mano perduota idėja įkvėps tėvus ar pedagogus imtis ko nors naujo, galbūt tai kokiam nors vaikui palengvins gyvenimą. Tokios mintys ir tikslai mane motyvuoja. Noriu ir viliuosi, kad vieną dieną Lietuva bus šalis, į kurią norėsis grįžti, auginti joje vaikus. Todėl stengiuosi bent šiek tiek prisidėti prie to rašydama ir perduodama gerąją suomių patirtį.

Nuotraukoje Eglė Aronen. Asm. archyvo nuotr.

Straipsnis spausdintas žurnalo „Pasaulio lietuvis“ 2018 m. balandžio mėn. 4/566.

Mielai pasidalysime žurnale skelbiamais tekstais ir nuotraukomis, tik prašome nurodyti informacijos šaltinį ir autorius.

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

